

Belastinggids *Overbruggen*

**Alles over belastingen en sociale
zekerheid voor kunstenaars tussen
Vlaanderen en Nederland**

DICK MOLENAAR
Onderzoek vakgroep Fiscaal Recht
Erasmus Universiteit Rotterdam

Oktober 2020

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding**
- 2 Hoofdthema's**
- 3 Het (dubbel)belastingverdrag (DBV) tussen België en Nederland**
 - 3.1. Fiscale woonplaats (art. 4 DBV)
 - 3.2. Inkomsten uit niet-zelfstandige arbeid (art. 15 DBV)
 - 3.3. Ondernemingswinsten en zelfstandige arbeid (art. 7 en 14 DBV)
 - 3.4. Artiesten / podiumkunstenaars (art. 17 DBV)
 - 3.5. Royalty's (art. 12 DBV)
 - 3.6. Andere inkomsten
 - 3.7. Voorkoming van dubbele belastingheffing (art. 23 DBV)
- 4 Sociale zekerheid**
 - 4.1. Hoofregel: in één land verzekerd
 - 4.2. In twee landen tegelijkertijd werken, toch in één land verzekerd
 - 4.3. Zekerheid met een A1-verklaring
- 5 Omzetbelasting / BTW**
 - 5.1. Ondernemerschap
 - 5.2. Vergoeding
 - 5.3. Vrijstellingen
 - 5.4. Kleineondernemersregeling (KOR)
 - 5.5. Tarieven
 - 5.6. Aftrek van voorbelasting
 - 5.7. Goederen en diensten naar/vanuit het buitenland
- 6 Nederlandse kunstenaars in Vlaanderen**
 - 6.1. Woonplaats
 - 6.2. Werknemer of zelfstandige
 - 6.3. Kunstenaarsvisum, waardoor statuut van werknemer
 - 6.4. Toch werken als zelfstandige
 - 6.5. Auteursrechten en andere royalty's
 - 6.6. Voorkoming van dubbele belasting terug in Nederland
 - 6.7. Hoe pakt dit uit voor Nederlandse kunstenaars (niet-inwoners in Vlaanderen)
 - 6.8. Belastingaangiften in België
 - 6.9. BTW
- 7 Vlaamse kunstenaars in Nederland**
 - 7.1. Woonplaats
 - 7.2. Loon- en inkomstenbelasting
 - 7.3. Dienstbetrekking
 - 7.4. Zelfstandig werk
 - 7.5. Artiesten
 - 7.6. Royalty's
 - 7.7. Voorkoming van dubbele belasting in Vlaanderen (België)
 - 7.8. Sociale verzekeringen
 - 7.9. BTW
- 8 Tenslotte**

Inleiding

Met het project Overbruggen willen Nederland en Vlaanderen obstakels wegnemen voor kunstenaars, onder meer door informatie te geven over het werken in het andere land. Er lijkt nauwelijks een grens tussen beide te bestaan, want reizen is eenvoudig, inwoners spreken dezelfde taal en er is gelijkenis qua cultuur, maar er zijn toch ook veel verschillen. Beide bestaan formeel los van elkaar, Vlaanderen (als onderdeel van België) en Nederland, waardoor zij eigen wetten en regels hebben. Soms lijken die sterk op elkaar omdat ze geharmoniseerd zijn binnen de Europese Unie, maar dan nog moeten ze wel zijn opgenomen in een nationale wet om werkzaam te kunnen zijn en dat is per land verschillend.

Dit boekje gaat over de regels voor kunstenaars op het gebied van inkomstenbelastingen, sociale zekerheid en omzetbelasting/BTW. En dan met name voor Nederlandse kunstenaars die in Vlaanderen werken en andersom voor Vlaamse kunstenaars in Nederland. Vaak zullen dat algemene regels zijn, die niet alleen voor kunstenaars gelden, maar soms zijn er juist specifieke regels voor de kunstenwereld.

Met kunstenaars bedoelen wij in dit boekje:

- Artiesten / podiumkunstenaars
- Musici
- Beeldend kunstenaars
- Ontwerpers
- Cross-overs hiertussen

Nadat in hoofdstuk 2 de hoofdthema's benoemd zijn, zal hoofdstuk 3 over het (dubbel)belastingverdrag tussen België en Nederland gaan. De twee landen hebben namelijk afgesproken dat de nationale wet opzij gezet wordt door deze gezamenlijke afspraken. Daarom eerst op een rij welk land over welke soorten inkomsten belasting mag heffen én hoe dubbele belasting wordt voorkomen. In hoofdstuk 4 wordt de EU-verordening inzake sociale zekerheid besproken. Ook hier geldt dat België en Nederland hun eigen wetten over sociale verzekeringen hebben, maar dat die moeten kloppen met de geharmoniseerde EU-regels.

In hoofdstuk 5 komt de EU-richtlijn voor de BTW aan bod, omdat ook daarvoor de EU-regels doorslaggevend zijn. Weliswaar mogen België en Nederland als EU-lidstaten op een paar kleine punten afwijken, maar voor het overgrote deel hebben zij de EU-richtlijn in hun nationale wetten moeten overnemen. In de hoofdstukken 6 en 7 wordt dan besproken hoe deze combinatie van nationale regels en internationale regels uitpakt voor kunstenaars in Vlaanderen en Nederland.

In hoofdstuk 8 volgt een afronding.

Bij de regels zullen telkens voorbeelden worden gegeven van Vlaamse kunstenaars in Nederland en Nederlandse kunstenaars in Vlaanderen, waarmee de concrete gevolgen te zien zullen zijn.

2. Hoofdthema's

In beide landen spelen dezelfde hoofdthema's voor de inkomstenbelastingen, sociale zekerheid en omzetbelasting/BTW, namelijk:

- a. Wanneer werkt een kunstenaar als werknemer in dienst c.q. wanneer als zelfstandige?
- b. Hoe zijn de belasting- en sociaalverzekeringsregels voor werknemers en welke verplichtingen hebben werkgevers?
- c. Op welke manier zorgen zelfstandigen voor hun eigen belastingafdracht en sociale verzekering?
- d. Wanneer is er sprake van bronbelasting voor inkomsten uit het andere land en hoe wordt dubbele belastingheffing in het woonland voorkomen?
- e. Welke voorwaarden zijn er voor de BTW-plicht, bestaat er een kleine-ondernemersregeling, welke BTW-tarieven en vrijstellingen worden toegepast en hoe werkt de BTW bij buitenlandse inkomsten?

3. Het (dubbel) belastingverdrag tussen België en Nederland

Beide landen hebben hun eigen nationale belastingwetgeving, die zowel geldt voor inwoners als voor buitenlanders die inkomsten hebben uit het land.

Hoofdreël is:

- inwoners betalen belasting over hun wereldinkomen, waar dan ook verdiend
- buitenlanders betalen soms bronbelasting over hun inkomen uit het land

Dit betekent dat dubbele belastingheffing kan ontstaan en die zal het werken over de grens belemmeren. Om dit te voorkomen hebben België en Nederland een (dubbel)belastingverdrag (DBV) gesloten, net als veel andere landen. Het EU-recht heeft hier weinig invloed op, omdat het EU-verdrag het recht om inkomstenbelasting te heffen overlaat aan de individuele lidstaten. Wel moeten landen zich houden aan bijvoorbeeld de vrijheidsbeginselen van het EU-verdrag, waardoor bijvoorbeeld gelijke behandeling voor personen in gelijke posities gewaarborgd moet zijn. Maar verder wordt de belastingheffing internationaal beheerst door DBV'en.

Het DBV tussen België en Nederland is van 2001. Hoofdgedachte achter de toewijzingsregels in DBV'en is dat belasting betaald moet worden in het land waar gebruikgemaakt wordt van de openbare voorzieningen, want dan is het redelijk om een bijdrage aan de schatkist te verlangen. Is dat gebruik in het andere land echter slechts minimaal, dan is het voldoende om alleen belastingheffing in het woonland te hebben.

Voor kunstenaars zijn de volgende bepalingen van het DBV België-Nederland van belang:

3.1. Fiscale woonplaats (art. 4 DBV)

Deze bepaling geldt alleen als een kunstenaar zowel in Vlaanderen als in Nederland een huis heeft. Dan vinden beide landen namelijk dat die kunstenaar inwoner is en willen zij beide over zijn wereldinkomen belasting heffen. Dat zou tot volledig dubbele belasting leiden en daarom is in art. 4 DBV een regeling opgenomen waarmee wordt bepaald welk land het enige echte fiscale woonland is. In het andere land zal de kunstenaar dan buitenlands belastingplichtig zijn. Het woonland wordt volgens art. 4 in deze volgorde bepaald:

- a. Het land van "het middelpunt van de levensbelangen heeft" is het fiscale woonland. Dat is het land waarmee "de persoonlijke en economische betrekkingen het nauwst zijn".
- b. Zo niet, dan het land waar de kunstenaar gewoonlijk verblijft.
- c. Zo niet, dan is nationaliteit doorslaggevend.
- d. Zo niet, dan bepalen de landen in gezamenlijk overleg wat de fiscale woonplaats is.

Er is dus altijd een uitkomst om een dubbele fiscale woonplaats te voorkomen.

Voorbeeld: een Nederlandse filmmaakster woont met haar vriend in Haarlem, heeft daar in haar werkkamer een thuisstudio, maar heeft ook een pied-à-terre in Antwerpen om te kunnen overnachten omdat zij vaak in Vlaanderen werkt. Haar fiscale woonland zal Nederland zijn, omdat daarmee haar "persoonlijke en economische betrekkingen het nauwst zijn". Voor België is zij fiscaal een "niet-inwoner".

3.2. Inkomsten uit niet-zelfstandige arbeid (art. 15 DBV)

Kunstenaars kunnen onder werkgeversgezag werken en dus werknemers zijn. Als zij in het ene land wonen en het andere werken, willen beide landen belasting heffen en om dat te voorkomen is een regeling opgenomen in art. 15 van het DBV:

- a. Hoofregel: belasting betalen in het land waar de werkzaamheden verricht.
- b. Het woonland mag ook belasting heffen over het wereldinkomen, maar moet vervolgens wel voorkoming van dubbele belasting verlenen (art. 23 DBV).
- c. Uitzondering: voor werknemers die tijdelijk voor hun werkgever in het andere land gaan werken en door hun werkgever doorbetaald worden. Als dit werk niet langer dan 183 dagen duurt en de werkgever in het woonland het salaris blijft betalen, hoeft er geen belasting in het andere land te worden betaald (art. 15, lid 2 DBV).

Voorbeeld 1: een architectuurhistoricus woont in Mechelen en werkt vast bij een instituut in Rotterdam. Hij valt onder de Nederlandse belastingheffing, maar moet zijn Nederlandse salaris ook aangeven in de Belgische aangifte personenbelasting. De daarover berekende Belgische belasting wordt echter vrijgesteld.

Voorbeeld 2: een tv-producente uit Hilversum leent voor een maand een filmeditor (werknemer) uit aan een filmproducent in Leuven. De Nederlandse werkgever blijft het salaris van de filmeditor doorbetalen en stuurt hiervoor een factuur aan het Vlaamse collega-bedrijf. De betaling van deze factuur is vrijgesteld van Belgische belasting vanwege de uitzondering van art. 15, lid 2 DBV.

3.3. Ondernemingswinsten en zelfstandige arbeid (art. 7 en 14 DBV)

Veel kunstenaars zijn zelfstandig, in hun eentje of met een onderneming met medewerkers. Als zij in Vlaanderen én Nederlanden werken, zouden zij misschien twee keer belasting moeten betalen, maar in art. 7 DBV (ondernemingen) en 14 DBV (zelfstandigen) wordt dat voorkomen:

- a. Hoofregel: alleen belasting betalen in het woonland en niet in het andere land.
- b. Uitzondering: als er een vaste inrichting is in het andere land van waaruit de werkzaamheden worden verricht, zoals een atelier, studio, werkplaats of kantoor. Over de winst van de vaste inrichting mag het andere land dan belasting heffen.
- c. Het woonland mag ook belasting heffen over de winst van deze buitenlandse vaste inrichting (als onderdeel van het wereldinkomen), maar moet vervolgens wel voorkoming van dubbele belasting verlenen (art. 23 DBV).

Voorbeeld: de Nederlandse filmmaakster van 3.1 kan een vaste inrichting in België hebben, omdat zij van daaruit haar Vlaamse werkzaamheden verricht. Als dat het geval is, moet zij de winst daarvan bepalen en daarover Belgische belasting betalen. Deze winst behoort echter ook tot haar wereldinkomen in Nederland, waarover zij Nederlandse belasting berekent, maar ook een evenredige belastingvrijstelling krijgt om dubbele heffing te voorkomen.

3.4. Artiesten / podiumkunstenaars (art. 17 DBV)

Voor artiesten / podiumkunstenaars is een uitzondering op het voorgaande gemaakt, want zij moeten telkens belasting betalen in het land van hun werkzaamheden, ongeacht of ze werknemer of zelfstandige zijn. Met art. 17 DBV worden dus art. 15 DBV (werknemers) en art. 7 en 14 DBV (ondernemingen en zelfstandigen) opzij gezet.

Art. 17 DBV voor artiesten (en sporters) is internationaal bedacht als een anti-ontwikingsbepaling voor artiesten (en sporters) die hun woonplaats naar landen als Monaco of Dubai verplaatsen, waar geen inkomstenbelasting bestaat. Zonder bronheffing in het land van de optredens zouden zij nergens belasting zouden betalen. Het is echter vreemd dat dit is overgenomen in het DBV België-Nederland, want dan is duidelijk dat de artiest (of sporter) in één van beide landen woont en niet in een belastingparadijs.

Door art. 17 DBV mogen beide landen belasting heffen, ook als de inkomsten worden betaald aan een gezelschap, producent of een ander dan de artiest. Wel zal dubbele belasting door het woonland worden voorkomen, in Nederland door verrekening van de Belgische belasting, in Vlaanderen door vrijstelling. Zie hiervoor ook 3.7.

Er is wel een uitzondering in art. 17 DBV, namelijk voor artiesten (en sporters) die voor meer dan 30% in hun woonland worden gesubsidieerd (art. 17, lid 3 DBV).

Voorbeeld 1: een Nederlandse popgroep doet optredens op de Lokerse Feesten en vallen daardoor onder de Belgische bedrijfsvoorheffing (inkomstenbelasting). Ook in Nederland moeten de artiesten deze inkomsten meetellen in hun belastbaar inkomen, maar zij mogen de Belgische bronbelasting verrekenen met de Nederlandse inkomstenbelasting.

Voorbeeld 2: een Nederlands toneelgezelschap wordt voor 40% gesubsidieerd door het Fonds Podiumkunsten en de Gemeente Rotterdam en doet een paar optredens in de KVS in Brussel. Die schouwburg zal geen Belgische bedrijfsvoorheffing hoeven in te houden omdat voldaan wordt aan de uitzondering van art. 17, lid 3 DBV.

3.5. Royalty's (art. 12 DBV)

Een specifieke bepaling in het DBV gaat over royalty's, waarmee bedoeld worden vergoedingen voor het gebruik van auteursrecht, o.m. op het terrein van kunst. Volgens art. 12 DBV heeft alleen het woonland het recht om belasting te heffen op deze royalty's en moet het bronland een vrijstelling verlenen.

Voorbeeld: een Nederlandse schrijver heeft een contract met een Vlaamse uitgever. Op zijn royalty's moet volgens de Belgische wet belasting worden ingehouden, maar volgens art. 12 DBV kan de schrijver daarvoor vrijstelling aanvragen. Dat moet hij ook echt doen, want in Nederland tellen de royalty's normaal mee als inkomen en zal geen verrekening van evt. ingehouden Belgische belasting worden verleend.

3.6. Andere inkomsten

Er kunnen ook andere inkomsten zijn waarvoor het DBV toewijzingsregels geeft, zoals dividend (art. 10), rente (art. 11), vermogenswinsten (art. 13), pensioenen (art. 18), overheidsfuncties (art. 19), leraren en studenten (art. 20), vermogen (art. 22) en een restcategorie (art. 21), maar deze vallen buiten het bereik van dit boekje.

3.7. Voorkoming van dubbele belastingheffing (art. 23 DBV)

De toewijzingsregels in het DBV leiden er toe dat het ene land belasting mag heffen en dat het andere land dan moet terugtreden om dubbele heffing te voorkomen.

- a. Als het werk- of bronland niet het heffingsrecht heeft, zoals bij art. 7, art. 12, art. 15, lid 2 en art. 17, lid 3 DBV, dan zal het een volledige vrijstelling moeten verlenen. Vaak kan deze vrijstelling rechtstreeks worden toegepast, maar soms is hiervoor goedkeuring van de belasting-administratie nodig.
- b. Als het werk- of bronland wel het heffingsrecht heeft, zoals bij een vaste inrichting voor art. 7, bij de hoofdregel van art. 15 en bij art. 17 DBV, dan zal het woonland echter ook belasting heffen omdat de buitenlandse inkomsten worden meegeteld in het wereldinkomen, maar dan zal het woonland voorkoming van dubbele belasting verlenen met de vrijstellingsmethode of verrekeningsmethode. Deze twee methodes werken als volgt:
 - Vrijstellingsmethode: de belasting in het woonland wordt deels vrijgesteld volgens de breuk buitenlands belast inkomen / wereld inkomen. Mag bijvoorbeeld 25% van het inkomen in het andere land worden belast, dan hoeft de kunstenaar in het woonland 25% van de inkomstenbelasting niet te betalen.
 - Verrekeningsmethode: de buitenlandse belasting wordt afgetrokken van de belasting in het woonland, waarna evt. moet worden bijbetaald. Stel dat in Vlaanderen 18% bedrijfsvoorheffing wordt ingehouden, dan mag dit bedrag in mindering worden gebracht op de Nederlandse inkomstenbelasting.

De vrijstellingsmethode wordt gebruikt voor actieve inkomsten, zoals ondernemingen en zelfstandigen (art. 7 en 14 DBV) en werknemers (art. 15 DBV), terwijl de verrekeningsmethode wordt gebruikt voor passieve inkomsten, zoals royalty's (art. 12 DBV).

Voor artiesten / podiumkunstenaars (art. 17 DBV) is er een verschil in systeem van voorkoming, want Nederland gebruikt de verrekeningsmethode en België de vrijstellingsmethode (mits de inkomsten in Nederland belast worden).

4. Sociale zekerheid

De sociale zekerheid is in de EU geharmoniseerd, waardoor de toewijzingsregels in alle lidstaten hetzelfde moeten zijn. Dit is zo afgesproken in het EU-verdrag en uitgevoerd met een Verordening, anders dus dan voor de inkomstenbelastingen. België en Nederland hebben de EU-regels zoveel mogelijk overgenomen in hun nationale wetgeving, maar de Verordening heeft ook directe werking als die toch gunstiger zouden blijken te zijn voor kunstenaars.

De toewijzingsregels staan in EU Vo. 883/2004 en voor kunstenaars zijn de volgende bepalingen van belang:

4.1. Hoofregel: in één land verzekerd

Inwoners van EU-lidstaten mogen voor hun sociale zekerheid slechts aan de wetgeving van één lidstaat onderworpen zijn (art. 11, lid 1 Vo.). De andere lidstaat mag dan geen premies heffen, maar hoeft ook geen uitkeringen toe te staan. Dit is dus anders dan bij de belastingheffing, waar dubbele belastingheffing gebruikelijk is en de gevolgen daarvan worden verholpen met vrijstelling of verrekening.

Vervolgens wordt bepaald dat zowel voor een werknemer als een zelfstandige de verzekering geldt van het land waarin de werkzaamheden worden verricht (art. 11, lid 3 Vo.).

Voorbeeld: de Belgische architectuurhistoricus van 3.2 woont in Mechelen en werkt in Rotterdam. Hij is sociaal verzekerd in Nederland, maar kan in Vlaanderen gebruikmaken van de rechten.

4.2 In twee landen tegelijkertijd werken, toch in één land verzekerd

Bijzondere regels zijn nodig voor kunstenaars die in twee (of meer) lidstaten tegelijk werken, als werknemer of als zelfstandige. Hiervoor is het volgende bepaald:

- a. Werknemers die hun werkzaamheden in één lidstaat verrichten en tijdelijk naar een andere lidstaat worden gedetacheerd door hun werkgever, blijven in de eerste lidstaat verzekerd (art. 12, lid 1 Vo.).

Voorbeeld: de editor van 3.2. die door de tv-producente uit Hilversum wordt uitgeleend aan een collega-bedrijf in Leuven, blijft onder de Nederlandse sociale verzekeringen vallen.

- b. Zelfstandigen die hun werkzaamheden in één lidstaat verrichten en tijdelijk werk van gelijke aard in een andere lidstaat gaan verrichten, blijven in de eerste lidstaat verzekerd (art. 12, lid 2 Vo.).

Voorbeeld: de muzikanten van de Nederlandse popgroep van 3.4 vallen uitsluitend in hun woonland Nederland onder de sociale verzekeringen.

- c. Iemand die twee banen als werknemer heeft, zowel in België als Nederland, is verzekerd in zijn woonland (art. 13, lid 1 Vo.).

Voorbeeld: een muziekdocente uit Brugge die zowel in Maastricht als in Gent lesgeeft, is uitsluitend in haar woonland België sociaal verzekerd.

4. Sociale zekerheid

- d. Ook zelfstandigen die tegelijkertijd werkzaamheden in twee of meer verschillende lidstaten verrichten, zijn verzekerd in hun woonland (art. 13, lid 2 Vo.).

Voorbeeld: de Nederlandse filmmaakster van 3.1 en 3.3 die zowel in Nederland als in België werkt valt uitsluitend in haar woonland Nederland onder de sociale verzekeringen.

- e. Als iemand zowel werknemer als zelfstandige is, is hij verzekerd volgens de toewijzingsregels van werknemers ((art. 13, lid 3 Vo.).

Voorbeeld: een Vlaamse klassieke musicus treedt in verschillende landen op met een eigen kwartet met drie andere musici, is soms solist bij buitenlandse orkesten en ensembles, maar heeft ook een parttime arbeidsovereenkomst van 50% bij een orkest in Brussel. Hij is uitsluitend in België sociaal verzekerd.

- f. Als iemand als ambtenaar werkt en daarnaast als werknemer en/of zelfstandige, is hij verzekerd in de lidstaat van de ambtelijke dienst waaronder hij valt (art. 13, lid 4 Vo.).

4.3. Zekerheid met een A1-verklaring

Het voorgaande hoeft niet altijd eenvoudig of duidelijk vast te stellen te zijn. Om zekerheid te krijgen kan een werknemer of zelfstandige een A1-verklaring aanvragen, waarmee de verzekering bevestigd wordt en het andere land geen premie mogen heffen.

De adressen van de bevoegde socialezekerheidsinstanties in België en Nederland zijn:

- België - Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) - werknemers: www.rsz.fgov.be
- België - Rijksdienst voor de Sociale Zekerheid der Zelfstandigen (RSVZ): www.rsvz.be
- Nederland - Sociale Verzekeringsbank (SVB) - werknemers en zelfstandigen: www.svb.nl

5. Omzetbelasting/ BTW

Ook de BTW is geharmoniseerd in de EU (BTW-richtlijn 2006/112/EU), waardoor alle EU-lidstaten gelijksoortige BTW-regels moeten hanteren. Eigenlijk is de BTW een consumentenbelasting, want weliswaar wordt de belasting geheven van de ondernemers, maar zij berekenen die BTW door aan de consumenten, die de BTW in de prijzen van goederen en diensten feitelijk betalen. Dit betekent dat de BTW een indirecte belasting is, die van anderen wordt geheven dan van diegenen die de BTW uiteindelijk dragen.

5.1. Ondernemerschap

Belastingplichtig voor de BTW zijn dus de ondernemers, want zij moeten BTW op hun goederen en diensten in rekening brengen. Daartegenover mogen zij de BTW van hun kosten in aftrek brengen, waarna ze het BTW-saldo aan de belastingadministratie afdragen. Dit betekent dat de BTW voor ondernemers neutraal hoort uit te pakken.

Belastingplichtig voor de BTW is eenieder die economische activiteiten zelfstandig verricht, ongeacht het oogmerk of het resultaat van die activiteit (art. 9 Richtlijn). Dit sluit werknemers uit van de belastingplicht vanwege hun gebrek aan zelfstandigheid (art. 10 Richtlijn).

Voorbeeld: een Belgische beeldend kunstenaar verkoopt en verhuurt kunstwerken, geeft lezingen, wordt wel eens gevraagd voor een gastles op een kunstacademie en doet advieswerk voor culturele instellingen en bedrijven. Hij is nergens in dienst, maar werkt als zelfstandige. Hierdoor is hij ondernemer voor de BTW, dus BTW-plichtig.

5.2. Vergoeding

De BTW moet worden berekend over de vergoeding die wordt ontvangen voor de levering van goederen dan wel het verrichte van diensten (art. 72 Richtlijn).

Voorbeeld: de beeldend kunstenaar van 5.1 verkoopt een kunstwerk voor € 5.000. Dat is de vergoeding voor de levering van een goed, dus daarover moet hij BTW rekenen.

5.3. Vrijstellingen

Ook mogen de EU-lidstaten vrijstellingen opnemen in hun BTW-wetgeving, waardoor er voor de consumenten nog minder BTW drukt op de prijzen die zij betalen voor die vrijgestelde goederen en diensten. Tot die vrijstellingen behoren ook “bepaalde culturele diensten die door de lidstaat worden erkend”. Dit betekent dat lidstaten zelf kunnen bepalen in hoeverre ze deze vrijstelling in hun BTW-wet willen opnemen (art. 132, onderdeel n Richtlijn). België en Nederland doen dat erg weinig, maar kiezen bij voorkeur voor het verlaagde BTW-tarief.

Nadeel van een BTW-vrijstelling is namelijk dat de voorbelasting op de kosten niet aftrekbaar is, waardoor die kosten hoger worden voor de vrijgestelde ondernemer. Dit zou kunnen betekenen dat per saldo een BTW-vrijstelling minder gunstig uit zou kunnen pakken dan een laag BTW-tarief.

Voorbeeld: de Nederlandse schrijver van 3.5 is vrijgesteld van BTW o.g.v. art. 11, lid 1, onderdeel q Wet OB (Nederland). Hierdoor vallen de royalty's van zijn Vlaamse uitgever niet onder de BTW.

5.4. Vrijstelling voor kleine ondernemers

EU-lidstaten mogen ook een vrijstelling invoeren voor kleine ondernemers, zodat die geen last hebben van de administratieve verplichtingen die horen bij het BTW-ondernemerschap. Als kunstenaars kiezen voor deze vrijstelling (in Nederland heet dit de kleineondernemersregeling (KOR)) hoeven zij geen BTW-facturen meer te maken, -administratie bijhouden en -aangiften meer te doen. Maar zij mogen ook geen BTW meer aftrekken van hun kosten en daarom is het niet altijd gunstig om gebruik te maken van deze vrijstelling. Gelukkig is het is niet verplicht om deel te nemen aan de vrijstelling, dus kan een kunstenaar kiezen om gewoon in het BTW-systeem te blijven.

De omzetgrenzen voor de vrijstelling zijn als volgt:

België	€ 25.000 per jaar
Nederland	€ 20.000 per jaar

5.5. Tarieven

Er zijn twee BTW-tarieven, het algemene en het verlaagde tarief. België en Nederland hebben hetzelfde algemene BTW-tarief, namelijk 21%, maar hun lage tarieven zijn 6% (België) resp. 9% (Nederland). Voor het lage tarief hebben beide landen een lijst in hun wet staan, waarop staan o.m. (gebaseerd op art. 103 en Bijlage III Richtlijn):

- a. kunstwerken, verkocht door de kunstenaar zelf
- b. boeken, kranten en tijdschriften
- c. toegang tot shows, schouwburgen, musea, bioscopen en soortgelijke evenementen en voorzieningen
- d. diensten voor uitvoerende kunstenaars

De bedoeling van het lage BTW-tarief is dat er voor de consumenten minder BTW drukt op bepaalde goederen en diensten, waardoor de prijs relatief laag kan blijven. Ondanks het lagere BTW-tarief blijft de voorbelasting op de kosten normaal aftrekbaar.

Voorbeeld: een concertorganisator in Gent laat een Nederlandse popgroep optreden in een zaal. Van de entreegelden moet hij 6% Belgische BTW afdragen. Voor het concert heeft hij een sponsor gevonden die betaalt voor doeken met de bedrijfsnaam in de zaal en op deze sponsorbijdrage moet 21% BTW gerekend worden.

5.6. Aftrek van voorbelasting

Ondernemers mogen de BTW van hun kosten aftrekken van de BTW op hun inkomsten, waarna zij het saldo afdragen aan de belastingadministratie. Dit zorgt dat de BTW neutraal is voor hen.

Voorwaarde is wel dat deze kosten worden gebruikt voor BTW-belaste handelingen, want als zij ook worden gebruikt voor vrijgestelde handelingen, dan bestaat slechts recht op gedeeltelijke aftrek. Eerst moet dan gekeken worden naar de directe kosten van de belaste handelingen (voorbelasting volledig aftrekbaar) en de vrijgestelde handelingen (voorbelasting niet aftrekbaar), waarna de overheadkosten overblijven die op beide betrekking hebben (voorbelasting pro-rata aftrekbaar).

Voorbeeld: de Nederlandse schrijver van 3.5 en 5.3 is ook artiest en doet optredens. Over die inkomsten zal hij BTW rekenen, waardoor hij voor de directe kosten van de optredens recht heeft op aftrek van de BTW van die kosten.

Als schrijver mag hij door de BTW-vrijstelling geen BTW aftrekken van de directe kosten voor de auteursrechten en royalty's. Van zijn indirecte kosten, zoals bijv. telefoon, accountant, tijdschriften en studiekosten, mag hij de BTW aftrekken in de verhouding belaste inkomsten / totaal inkomsten.

5.7. Goederen en diensten naar/vanuit het buitenland

De BTW dient neutraal te zijn voor ondernemers, maar bij leveringen en diensten over de grens is dat administratief niet zo eenvoudig. Daarom heeft de EU de zgn. verleggingsregeling bedacht, die Vlaanderen en Nederland ook toepassen. De verleggingsregeling zorgt ervoor dat de BTW op goederen en diensten niet meer in het land van de leverancier wordt berekend, maar wordt verlegd naar de buitenlandse afnemer. Die geeft de BTW aan, maar past gelijk aftrek van voorbelasting, waardoor het saldo 0 is.

Dit geldt niet voor buitenlandse consumenten, want aan hen moet een leverancier nog wel BTW rekenen. Tenzij een grens van € 35.000 per land per jaar wordt overschreden, want dan moet BTW in het land van de consument worden afgedragen. Ook is er een uitzondering voor digitale diensten, waarvoor de grens € 10.000 totale buitenlandse omzet per jaar bedraagt.

Voor het toepassen van de verleggingsregeling gelden een aantal voorwaarden:

- de leverancier moet het BTW-identificatienummer van de buitenlandse afnemer krijgen, controleren op geldigheid (kan op een EU website) en vermelden op de factuur
- deze omzet moet de leverancier apart op zijn BTW-aangifte vermelden
- hij moet tevens een opgave Intra Communautaire Prestaties (ICP) doen
- tekst op de factuur zetten: "BTW verlegd naar" + naam van het andere land

- de afnemer vermeldt in zijn BTW-aangiften hoeveel inkoop zonder BTW hij uit andere EU-lidstaten heeft gehad
- daarover berekent hij het BTW-tarief dat in zijn land van toepassing is
- tegelijkertijd mag hij deze verlegde BTW als voorbelasting aftrekken, waardoor het saldo van aangeven en aftrekken nihil is.

Voorbeeld: een Vlaamse ontwerper heeft een website ontworpen voor een Nederlands museum, dat BTW-plichtig is. De Belgische ontwerper mag Belgische BTW weglaten van zijn factuur, maar zowel ontwerper als museum moet wel de bovenstaande administratieve procedure volgen.

6. Nederlandse kunstenaars met Vlaamse inkomsten

Voor Nederlandse kunstenaars die in Vlaanderen komen werken, aan Vlaamse afnemers kunstwerken verkopen of royalty's uit Vlaanderen krijgen, zijn de Belgische regels qua bedrijfsvoorheffing, inkomstenbelastingen, sociale zekerheid en BTW als volgt:

6.1. Woonplaats

In de Belgische wet wordt de fiscale woonplaats bepaald door vier aspecten (art. 2, §2, 10 WIB 1992):

- a. woonplaats op Belgisch grondgebied
- b. zetel van fortuin, namelijk de plaats van waaruit het inkomen verdiend of vermogen beheerd wordt.
- c. de inschrijving in het rijksregister. Dit is een vermoeden van inwonerschap, dat alleen vervalt als het tegendeel bewezen wordt
- d. wonen met het gezin in België.

Een Nederlandse kunstenaar die zowel een woning in Nederland als in Vlaanderen (België) heeft, kan zodoende zowel fiscaal inwoner van Nederland als België zijn. Daarvoor biedt art. 4 DBV België-Nederland de oplossing, zoals in onderdeel 3.1 besproken. Met de criteria “het middelpunt van de levensbelangen” en “het land waarmee de persoonlijke en economische betrekkingen het nauwst zijn” kan de fiscale woonplaats meestal goed bepaald worden. Mocht dat toch niet lukken, dan biedt art. 4 DBV meer criteria, waarbij als laatste een onderling overleg tussen België en Nederland de uiteindelijke oplossing kan geven.

Voorbeeld: een Nederlandse schrijver woont met zijn gezin in Den Bosch, maar hij heeft ook een appartement in Knokke aan de Vlaamse kust, waar hij soms verblijft om te schrijven of voor vakanties met zijn gezin. Hij verhuurt het appartement in het seizoen ook aan gasten.

De schrijver staat niet ingeschreven in het Belgische rijksregister, waardoor dat rechtsvermoeden niet geldt. Ook zullen de echtgenoten niet samen Belgische belastingaangiften doen. Ondanks het verblijf in Knokke, zal het “middelpunt van de levensbelangen” volgens art. 4 DBV toch in Den Bosch liggen. Dus zal de schrijver fiscaal inwoner zijn van Nederland en niet-inwoner van België.

6.2. Werknemer of zelfstandige

Tewerkstelling is in Vlaanderen (België) mogelijk volgens de statuten van werknemer, van zelfstandige of van ambtenaar. Dat laatste laten we hier buiten beschouwing, omdat kunstenaars bijna nooit ambtenaar zijn. Wel kunnen kunstenaars werken als werknemers of als zelfstandigen, waarvoor het volgende onderscheid bestaat:

- Een werknemer werkt volgens een arbeidsovereenkomst en dat is een overeenkomst waarbij de werknemer zich verbindt arbeid te verrichten tegen een loon, onder het gezag van de werkgever.
- Een zelfstandige oefent beroepsactiviteiten uit zonder te zijn verbonden door een arbeidsovereenkomst.

Een werkgever moet voor een werknemer 28% sociale bijdragen en evt. vakantiegeld bovenop het loon afdragen. Ook moet de werkgever ca. 13% sociale bijdragen van het loon inhouden, naast bedrijfsvoorheffing volgens

de progressieve belastingtarieven. Daarmee is de werknemer verzekerd voor inkomensverlies bij arbeidsongeschiktheid en werkloosheid, voor ziektekosten en voor pensioenopbouw.

Een zelfstandige moet zelf sociale bijdragen betalen, ca. 14 tot 22% van de winst, en moet zelf personenbelasting betalen, eventueel via voorafbetalingen per kwartaal. Met de sociale bijdragen is de zelfstandige ook verzekerd, echter niet voor inkomstenverlies door werkloosheid. Deze sociale verzekering is dus minder sterk dan voor werknemers.

6.3. Kunstenaarsvisum, waardoor statuut van werknemer

Als een kunstenaar geen werknemer is, maar zijn werkzaamheden daar wel op lijken, dan kan hij er voor kiezen om toch volgens het statuut van werknemer sociaal verzekerd te worden (art. 1bis RSZ). Hiervoor bestaan de volgende criteria:

- de kunstenaar levert prestaties van artistieke aard
- doet dat in opdracht
- tegen betaling van een loon
- maar er is geen arbeidsovereenkomst afgesloten.

Dat aan deze criteria wordt voldaan moet worden bevestigd met een kunstenaarsvisum, dat kan worden aangevraagd bij de Commissie Kunstenaars. Het visum moet om de vijf jaar verlengd worden.

Onder het statuut van werknemer wordt er bedrijfsvoorheffing ingehouden en worden er sociale bijdragen betaald, die er voor zorgen dat een kunstenaar in periodes zonder werk tussen verschillende opdrachten een werkloosheidsuitkering kan krijgen. Weliswaar zijn de sociale premies hoog, maar de uitkeringen kunnen dat meer dan goedmaken. Zeker omdat voor kunstenaars lagere drempels gelden om voor een werkloosheidsuitkering in aanmerking te komen.

Meer informatie over de Commissie Kunstenaars staat op www.artistatwork.be. Aanvragen van het kunstenaarsvisum kan ook via deze website.

6.4. Werknemer via Sociaal Bureau voor Kunstenaars (SBK)

Veel kunstenaars die geen werknemer zijn, gebruiken als alternatief om hun inkomsten via een Sociaal Bureau voor Kunstenaars (SBK) te laten verlopen. Een SBK is een interimkantoor, dat de kunstenaar als uitzendkracht inschrijft, waardoor deze werknemer wordt en volgens dat statuut onder de sociale verzekeringen gaat vallen. Vaak wordt deze mogelijkheid het “kunstenaarsstatuut” genoemd, maar dat is geen officiële term.

Uitzendarbeid is in de Belgische wet beperkt tot een aantal situaties, namelijk:

- Tijdelijk vervangen van een vaste werknemer (zoals een actrice met zwangerschapsverlof)
- Tijdelijk meer werk (zoals kunstenaars voor een openingsfeest)
- Uitzonderlijk werk (zoals een tentoonstelling voor een bedrijf)
- Tewerkstellingstraject voor langdurige werklozen
- Levering van artistieke prestaties en/of productie van artistieke werken aan een occasionele werkgever of gebruiker

Het SBK is verantwoordelijk voor alle werkgeversverplichtingen, maar de kunstenaar krijgt zijn opdrachten voor de organisatie die de inhuur doet. Ook hier worden bedrijfsvoorheffing en sociale bijdragen afgedragen, waartegenover de kunstenaar recht heeft op bijv. een werkloosheidsuitkering in perioden zonder werk. Ook hier geldt dat er voor kunstenaars lagere drempels gelden om voor een werkloosheidsuitkering in aanmerking te komen.

6.5. Toch werken als zelfstandige

Maar een kunstenaar die geen arbeidsovereenkomsten sluit kan ook als zelfstandige blijven werken en dus besluiten geen kunstenaarsvisum aan te vragen. Ter bevestiging daarvan kan dezelfde Commissie Kunstenaars een zelfstandigheidsverklaring afgeven, maar dit is niet verplicht. Ook die verklaring kan worden aangevraagd op www.artistatwork.be.

Een zelfstandige betaalt ook sociale bijdragen, echter minder dan een werknemer, namelijk 14 - 22%, maar is dan ook minder verzekerd, vooral niet voor inkomstenverlies door werkloosheid. Een zelfstandige moet zich aansluiten bij een sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen en de sociale bijdragen per kwartaal afdragen. Verder is inschrijving bij het Kruispunt voor Ondernemingen en bij een ziekenfonds noodzakelijk.

In de personenbelasting worden loon van werknemers en winst van zelfstandigen weliswaar apart aangegeven, maar er zijn geen speciale belastingvoordelen die een verschil maken. Wel bestaat in beide gevallen recht op kostenaftrek.

Zelfstandigen kunnen er ook voor kiezen om gebruik te maken van een Besloten Vennootschap (BV, voorheen BVBA), waardoor een deel van het inkomen als loon belast wordt met personenbelasting, en de rest in de BV met vennootschapsbelasting. Hierdoor zijn slechts sociale bijdragen verschuldigd over het loon, maar is de verzekering dan ook overeenkomstig minder. Later kan de opgebouwde reserve van de BV (na de vennootschapsbelasting) worden uitgekeerd, waarover wel personenbelasting maar geen sociale bijdragen betaald moet worden.

6.6. Auteursrechten en andere royalty's

Inkomsten uit auteursrechten worden in België beschouwd als roerend inkomen en tot € 62.900 (bedrag 2020) slechts belast tegen 15% roerende voorheffing (daarboven normale tarieven). Ook mag er een fictief percentage aan kosten worden afgetrokken, namelijk 50% tot € 16.560, 25% van € 16.561 tot € 33.110 en geen daarboven. Die kosten hoeven dus niet werkelijk gemaakt te zijn. Dit betekent dat bijvoorbeeld over € 35.000 auteursrechten slechts € 3.387 Belgische belasting betaald moet worden. Dit geldt niet alleen voor deze roerende voorheffing, maar werkt ook door naar de latere personenbelasting.

Nederlandse kunstenaars kunnen echter geen gebruikmaken van deze gunstregeling, zie hierna 6.7, onderdeel e.

6.7. Voorkoming van dubbele belasting terug in Nederland

Als een Nederlandse kunstenaar over zijn Vlaamse inkomen bedrijfsvoorheffing moet betalen, moet hij dat inkomen ook opgeven in zijn Nederlandse

aangifte inkomstenbelasting en wordt daarover Nederlandse belasting berekend. Maar vervolgens wordt vrijstelling van Nederlandse belasting of verrekening van Belgische belasting verleend.

Voor winst uit een vaste inrichting in Vlaanderen (als onderneming of zelfstandige) en inkomsten uit een dienstbetrekking (als werknemer) wordt in Nederland de vrijstellingsmethode toegepast. Voor inkomsten uit optredens (als artiest / podiumkunstenaar) wordt verrekening van Belgische belasting gegeven.

De belastingvrijstelling en -verrekening werken zoals besproken in 3.7. Mocht er meer aan Belgische + Nederlandse belasting (na vrijstelling of verrekening) betaald worden dan alleen de Nederlandse belasting was geweest als het inkomen uitsluitend in Nederland was verdiend, dan geldt de zgn. compensatieregeling (art. 27 DBV). De Nederlandse kunstenaar krijgt dat nadelige verschil alsnog verrekend of eventueel zelfs uitbetaald van de Nederlandse Belastingdienst.

6.8. Hoe pakt dit uit voor Nederlandse kunstenaars (niet-inwoners in Vlaanderen)

Voor een Nederlandse kunstenaar, die geen inwoner is van Vlaanderen (België), zijn deze Belgische regels voor belastingen en sociale zekerheid slechts van toepassing als België volgens het DBV het recht heeft om belasting te heffen en de kunstenaar volgens de EU-verordening verzekerd is in België:

- a. Nederlandse werknemer bij een Vlaamse werkgever: België heeft o.g.v. art. 15 DBV het recht om belasting te heffen en zal het statuut van werknemer op de normale manier toepassen.

Voorbeeld: een Nederlandse violist gaat in vaste dienst bij een Vlaams symfonieorkest. Hij valt op grond van de arbeidsovereenkomst onder het statuut van werknemer, dus zal het orkest bedrijfsvoorheffing en sociale bijdragen voor hem moeten afdragen. Hij is in België sociaal verzekerd.

- b. Nederlandse werknemer met zowel een Nederlandse als een Vlaamse werkgever: België heeft o.g.v. art. 15 DBV het recht om belasting te heffen van het Vlaamse salaris, waartegenover Nederland vrijstelling van belasting verleent.

De Nederlandse kunstenaar zal slechts in zijn woonland Nederland sociaal verzekerd zijn. De Belgische sociale verzekering wordt opzij gezet door art. 13 EU-verordening. Het kan zijn dat de Vlaamse werkgever ter bevestiging een A1-verklaring wil krijgen. Deze werkgever zal in Nederland sociale premies moeten afdragen voor de Nederlandse werknemer.

Voorbeeld: een muziekdocent uit Rotterdam die zowel in Maastricht als in Gent lesgeeft, valt zowel onder de Belgische als Nederlandse belasting, maar is uitsluitend in zijn woonland Nederland sociaal verzekerd.

- c. Nederlandse zelfstandige voor een Vlaamse opdrachtgever: België heeft o.g.v. art. 7 en 14 DBV geen recht om belasting te heffen, tenzij de Nederlandse zelfstandige over een vaste inrichting in Vlaanderen zou beschikken.

Ook mag België geen sociale bijdragen verlangen van de Nederlandse kunstenaar o.g.v. art. 13 EU-verordening, omdat de Nederlandse zelfstandige ook in zijn woonland werkt en daarom uitsluitend in Nederland verzekerd. Wel moet hij daar sociale premies afdragen.

Voorbeeld: zie Nederlandse filmmaakster in 4.2.

- d. Nederlandse zelfstandige artiesten of gezelschappen met Vlaamse optredens: voor artiesten / podiumkunstenaars is een uitzondering op het voorgaande gemaakt, want zij moeten telkens belasting betalen in het land van hun werkzaamheden, ongeacht of ze werknemer of zelfstandige zijn. Dat komt door art. 17 DBV, dat is overgenomen in de Belgische Wet op de inkomstenbelastingen. Zie onderdeel 3.4.

Het belastingtarief is 18% bedrijfsvoorheffing, zowel van Nederlandse zelfstandige individuele artiesten / podiumkunstenaars als van gezelschappen. Wel mag per artiest eerst een forfaitaire aftrek van € 400 per optreden (en opdrachtgever) toepassen voor reis- en verblijfkosten.

Als er meer kosten zijn of de reis- en verblijfkosten zijn hoger, kunnen deze kosten ook worden afgetrokken, maar daarvoor is het wel aan te raden eerst een Voorafgaand Akkoord aan te vragen bij de Dienst Directie Buitenland van FOD Financiën in Brussel.

De kosten die rechtstreeks door de Belgische organisator van het optreden worden betaald, zijn niet belastbaar, alhoewel organisatoren hiervoor ook vaak een Voorafgaand Akkoord aanvragen.

Na afloop van een jaar verstrekt de Vlaamse organisator van een optreden een fiche 281.30 aan de Nederlandse artiest / podiumkunstenaar of gezelschap, waarop de brutoinkomsten en de ingehouden bedrijfsvoorheffing worden vermeld.

Er is wel een uitzondering in art. 17 DBV, namelijk voor Nederlandse artiesten (en sporters) die voor meer dan 30% in hun woonland worden gesubsidieerd (art. 17, lid 3 DBV).

Voorbeeld: zie de twee voorbeelden van 3.4.

- e. Nederlandse rechthebbende krijgt auteursrechten of andere royalty's uit Vlaanderen: weliswaar kent de Belgische wet hiervoor een gunstige fiscale regeling, zoals besproken in 6.5, maar voor een Nederlander geldt volgens art. 12 DBV een vrijstelling van Belgische belasting. Zoals in 3.5 besproken moet die vrijstelling wel aangevraagd worden. Hiervoor bestaat het formulier 276 R. Volgens het DBV heeft alleen Nederland het recht om belasting te heffen en dat betekent dat als er toch Belgische belasting wordt ingehouden, Nederland geen verrekening van die belasting zal toestaan. Hierdoor komt de gunstige belasting van auteursrechten en andere royalty's in Vlaanderen (België) te vervallen voor kunstenaars die in Nederland wonen.

Voorbeeld: zie voorbeeld van Nederlandse schrijver in 3.5.

6.9. Belastingaangiften in België

Als België belasting mag heffen, zal dat gebeuren door de inhouding van bedrijfsvoorheffing op de Vlaamse inkomsten. De Vlaamse werkgever of opdrachtgever moet deze inhouding doen en afdragen aan de Belgische belastingadministratie. Dit is echter een voorheffing op de Belgische inkomstenbelasting, die “belasting voor niet-inwoners” wordt genoemd. Het kan zijn dat met een latere Belgische belastingaangifte nog belasting moeten worden bijbetaald. Dit geldt echter niet voor Nederlandse artiesten / podiumkunstenaars met optredens in België, want voor hen is de 18% bedrijfsvoorheffing de eindheffing. Zij kunnen dus niet verplicht worden om een Belgische aangifte te doen.

Het kan ook zijn dat een eventuele Belgische aangifte leidt tot een belastingteruggaaf. Daarvoor kan de Nederlandse kunstenaar op eigen initiatief een Belgische belastingaangifte indienen.

6.10. BTW

De BTW-tarieven in België zijn 21% (algemeen) en 6% (verlaagd). Er bestaat een lijst met goederen en diensten die onder het verlaagde BTW-tarief vallen en daarvan zijn van belang voor kunstenaars:

- Originele kunstwerken, voorwerpen voor verzamelingen en antiquiteiten
- Toegang tot inrichtingen voor cultuur, sport en vermaak
- Auteursrechten en het uitvoeren van concerten en voorstellingen

Een werknemer is geen ondernemer voor de BTW en dit geldt ook voor kunstenaars die er voor kiezen om met een kunstenaarsvisum onder het statuut van werknemers te vallen.

Voor kunstenaars die in Nederland wonen en inkomsten uit Vlaanderen krijgen, is vooral van belang of zij de verleggingsregeling kunnen toepassen, zoals besproken in 5.7. Daarvoor moet de Vlaamse afnemer van de goederen of diensten een BTW-registratienummer hebben. Dat is vaak het geval, want de BTW-vrijstellingen uit de EU-richtlijn worden slechts beperkt gebruikt door België. Het kan lastig zijn als een Belgische afnemer gebruikmaakt van de vrijstelling voor kleine ondernemers, maar die is met € 25.000 omzet per jaar vrij laag in België, waardoor het niet vaak zal voorkomen dat die in de weg zit voor de verlegging van Nederlandse BTW naar de Vlaamse afnemer.

Voor leveringen aan Vlaamse consumenten moet wel Nederlandse BTW worden afgedragen, volgens de Nederlandse BTW-tarieven. Pas boven € 35.000 fysieke omzet aan leveringen of € 10.000 aan digitale diensten aan consumenten in België verschuift de BTW-afdracht van Nederland naar België. Dan zal een Belgisch BTW-nummer moeten worden aangevraagd en zullen de Belgische BTW-tarieven moeten worden toegepast.

Meer informatie over belastingen, BTW, verzekeringen en tewerkstelling in Vlaanderen kun je vinden in de kennisbank van Cultuurloket:

<https://www.cultuurloket.be/kennisbank>.

7. Vlaamse kunstenaars met Nederlandse inkomsten

Voor Vlaamse kunstenaars die in Nederland komen werken, aan Nederlandse afnemers kunstwerken verkopen of royalty's uit Nederland krijgen, zijn de Nederlandse regels qua loon- en inkomstenbelasting, sociale zekerheid en BTW als volgt:

7.1. Woonplaats

Als een Vlaamse kunstenaar zowel een woning in Nederland als in Vlaanderen (België) duurzaam ter beschikking heeft, wordt de fiscale woonplaats volgens de Nederlandse wet “naar de feiten en omstandigheden bepaald” (art. 4 Algemene Wet inzake rijksbelastingen). Maar er wordt ook al snel naar het DBV België-Nederland gekeken, omdat in Nederland internationale verdragen sterker zijn dan de Nederlandse wet (art. 94 Grondwet). In onderdeel 3.1 is besproken op welke wijze volgens art. 4 DBV de fiscale woonplaats voor Belgen en Nederlanders met een woning in beide landen wordt bepaald. Het eerste criterium is “het middelpunt van de levensbelangen” en “het land waarmee de persoonlijke en economische betrekkingen het nauwst zijn”, waarmee meestal goed de fiscale woonplaats kan worden bepaald.

Mocht dat toch niet lukken, dan bieden de andere criteria van art. 4 DBV de oplossing.

Voorbeeld: een Vlaamse actrice heeft zowel een huis in Gent als in Amsterdam en speelt vast bij een Nederlands toneelgezelschap en soms in Vlaamse films en tv-series. Zij heeft geen partner. Het “middelpunt van haar levensbelangen” is moeilijk te bepalen, maar zij verblijft gewoonlijk in Amsterdam, dus is Nederland haar fiscale woonland.

7.2. Loon- en inkomstenbelasting

De Nederlandse Wet op de inkomstenbelasting (IB) heeft in hoofdstuk 7 aparte regels voor buitenlands belastingplichtigen, dus niet-inwoners die toch inkomsten in Nederland verdienen. Voor Vlaamse kunstenaars zijn de volgende onderdelen daarvan van belang:

- a. Winst uit een onderneming die met behulp van een vaste inrichting of vaste vertegenwoordiging in Nederland gedreven wordt. Deze definitie stemt overeen met art. 7 en 14 DBV, dus Nederland heeft niet meer heffingsrecht in de eigen wet opgenomen dan het volgens het belastingverdrag met België (en met andere landen) heeft.
- b. Loon van in Nederland verrichte arbeid. Dit stemt overeen met art. 15 DBV.

Sinds 2020 kent Nederland nog slechts twee belastingtarieven, namelijk

- 37,35% tot een belastbaar inkomen van € 68.507
- 49,5% daarboven.

Daarvan mogen de algemene heffingskorting en arbeidskorting worden afgetrokken. Die zijn echter sinds enkele jaren inkomensafhankelijk, dus worden lager naarmate het inkomen hoger wordt. Dit betekent feitelijk dat er 5 - 11% meer belasting betaald moet worden dan de tarieven die hiervoor genoemd zijn.

Vlamingen (en andere Belgen) hebben op grond van het DBV België-Nederland recht op deze heffingskortingen. Voor andere persoonlijke

af trekposten, zoals eigen woning, lijfrentepremie, alimentatie en giften, geldt de eis dat 90% van het inkomen in Nederland verdiend moet zijn (kwalificerend buitenlands belastingplichtige).

7.3. Dienstbetrekking

Loon, ook wel salaris genoemd, komt voort uit een dienstbetrekking. In Nederland wordt hiervoor zoveel mogelijk het civielrechtelijke arbeidsrecht gevolgd, dus een juridische arbeidsovereenkomst zal fiscaal een dienstbetrekking zijn. Ook zijn publiekrechtelijke aanstellingen (van ambtenaren) fiscale dienstbetrekkingen. Vaak zal duidelijk zijn dat er in dienstbetrekking wordt gewerkt, waarvoor de criteria zijn: loon, arbeid en gezag.

Maar soms is het niet zo duidelijk of iemand in dienstbetrekking werkt, want met name het criterium “gezag” is niet altijd goed te interpreteren. Er is een tussengebied in arbeidsrelaties, waarin het twee kanten op kan, dienstbetrekking of zelfstandig. Hiervoor is in 2016 de Wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) ingevoerd, maar die stuitte op veel kritiek en daarom is de handhaving daarvan uitgesteld. Dit betekent dat geen naheffingsaanslagen worden opgelegd als bij belastingcontroles blijkt dat ten onrechte geen loonbelasting is ingehouden van veronderstelde zelfstandige medewerkers, die toch als werknemers worden gezien. Nederland zoekt nog naar een oplossing voor dit dilemma.

Werkgevers houden LB in van het salaris van werknemers (art. 2 Wet LB) en dragen daarbovenop sociale premies af, voor de Werkloosheidswet (WW), Wet op de arbeidsongeschiktheid (WAO), Zorgverzekeringswet (Zvw) en vaak ook pensioenpremie, mits bij collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) afgesproken. Dit geldt ook voor Vlaamse kunstenaars die bij een Nederlandse werkgever in dienstbetrekking werken.

In de IB-aangifte zal het salaris als “Inkomsten uit dienstbetrekking” moeten worden aangegeven (art. 7.2, lid 2, onderdeel b Wet IB), waarvoor de tarieven nagenoeg gelijk zijn aan de LB.

Voorbeeld 1: de Vlaamse architectuurhistoricus van 3.2 woont in Mechelen in een woonhuis en werkt als werknemer voor een Nederlands instituut. Zijn salaris valt hierdoor onder de Nederlandse LB en IB en hij heeft recht op de Nederlandse heffingskortingen, zoals o.m. de algemene heffingskorting en arbeidskorting. Hij verdient meer dan 90% van zijn inkomen in Nederland en valt daarmee ook onder de zgn. “kwalificerende buitenlandse belastingplicht” in Nederland, waardoor hij ook recht heeft op aftrek eigen woning en evt. andere persoonlijke aftrekposten.

Voorbeeld 2: een Vlaamse actrice speelt enkele maanden in een Nederlandse toneelproductie. Het gezelschap zal LB en sociale premies afdragen en de actrice kan na afloop van het jaar een aangifte IB indienen in Nederland om eventueel een belastingteruggaaf te krijgen, omdat de heffingskortingen en belastingtarieven beter uitpakken als het hele jaar bekeken wordt.

7.4. Zelfstandig werk

Zelfstandigen en ondernemers zijn in Nederland gelijke begrippen. Vaak worden zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) specifiek benoemd, maar fiscaal vallen zij onder dezelfde belastingregels als ondernemers met personeel. Veelal vallen zij gewoon onder de IB, omdat het gebruiken van een besloten vennootschap (BV) fiscaal pas interessant wordt bij een winst van meer dan € 200.000 per persoon per jaar.

Zelfstandigen met een persoonlijke onderneming, zoals een eenmanszaak of vennootschap onder firma (VOF), vallen onder de IB in de categorie “Winst uit onderneming” en hebben daar naast aftrek van hun zakelijke kosten ook op de zelfstandigenaftrek van € 7.000 per jaar, mits meer dan 1225 uur per jaar in die onderneming wordt gewerkt, en de MKB-winstvrijstelling van 14% over de winst na zelfstandigenaftrek. Dit zijn twee grote extra aftrekposten, die het aantrekkelijk maken voor kunstenaars en anderen om als zelfstandige/ondernemer in Nederland te werken.

Uiteraard zijn er ook andere redenen om voor de BV-vorm te kiezen, zoals bescherming tegen aansprakelijkheid, het fiscaal aantrekkelijk kunnen verkopen van een dochter-BV en het eenvoudig kunnen laten participeren van andere aandeelhouders, maar vaak zijn deze niet van toepassing op kunstenaars.

Zelfstandige Vlaamse kunstenaars vallen alleen onder de Nederlandse IB als zij een vaste inrichting of vertegenwoordiging in Nederland hebben van waaruit zij hun Nederlandse werk verrichten. Mocht dat het geval zijn, dan is dat fiscaal gunstig omdat door de speciale aftrekposten voor ondernemers de Nederlandse belasting lager uitpakt dan de Belgische. Het is echter wel meer werk, dus leidt tot hogere administratiekosten.

Als een Vlaamse kunstenaar geen vaste inrichting in Nederland heeft en Nederland dus geen belasting mag heffen, is er geen bronheffing in de Nederlandse belastingwet waarvoor vrijstelling gevraagd zou moeten worden.

7.5. Artiesten

Voor artiesten (podiumkunstenaars) is een aparte categorie in de Nederlandse Wet LB opgenomen (art. 5a Wet LB). Deze geldt echter alleen voor artiesten die niet in dienstbetrekking werken, want artiesten/werknemers vallen onder de normale regels voor werknemers (art. 5a, lid 3 Wet LB). De aparte heffing geldt dus voor feitelijk zelfstandige buitenlandse artiesten.

Maar Vlaamse artiesten (podiumkunstenaars) zijn sinds 2007 vrijgesteld van deze Nederlandse artiestenbelasting, net als artiesten uit andere landen waarmee Nederland een DBV heeft (art. 5a Wet LB). Deze vrijstelling heeft Nederland ingevoerd om te komen tot minder administratieve lasten en om dubbele belastingheffing tegen te gaan.

Feitelijk zelfstandige Vlaamse artiesten (podiumkunstenaars) met optredens in Nederland mogen dus bruto zonder inhoudingen uitbetaald worden, waardoor ze alleen in Vlaanderen (België) belasting hoeven te betalen.

Voorbeeld: een Vlaamse operazangeres heeft een hoofdrol in een opera in Amsterdam. De overeenkomst heeft een looptijd van 2,5 maand en de zangeres is geen werknemer, omdat zij voor haar specifieke kwaliteiten gevraagd wordt en er geen sprake is van werkgeversgezag. Hierdoor zou zij als zelfstandige onder de speciale artiestenbelasting van art. 5a Wet LB vallen, maar omdat zij in België woont wordt zij daarvan vrijgesteld. Ze betaalt nog slechts in Vlaanderen (België) belasting over deze inkomsten.

7.6. Royalty's

Nederland heeft met België en veel andere landen in art. 12 van de belastingverdragen afgesproken dat slechts het woonland belasting mag heffen van de royalty's die uit het andere land afkomstig zijn. Slechts met sommige landen is er wel een bronbelasting overeengekomen, zoals met Italië en Australië.

Maar Nederland kent in zijn nationale wetgeving geen bronheffing op royalty's

die naar het buitenland worden betaald, dus maakt geen gebruik van dat heffingsrecht in die situaties. Maar de afwezigheid van zo'n bronheffing zorgt er ook voor dat Vlamingen (Belgen) geen vrijstelling hoeven aan te vragen in Nederland, maar direct hun royalty's vanuit Nederland bruto uitbetaald kunnen krijgen. Daarover hoeven zij dan slechts in België belasting te betalen.

Voorbeeld: een Vlaamse schrijver brengt zijn boeken uit bij een Nederlandse uitgever. De voorschotten en royalty's mogen bruto uitbetaald te worden, want de uitgever hoeft geen Nederlandse belasting in te houden. De schrijver betaalt slechts in Vlaanderen (België) personenbelasting.

7.7. Sociale verzekeringen

De Nederlandse sociale verzekeringen bestaan uit:

a. Volksverzekeringen:

- Algemene Ouderdomswet (AOW): een staatspensioen van € 10.000 bruto per jaar
- Algemene Nabestaandenwet (ANW): een minimum weduwen- en wezenpensioen
- Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)

De premies voor deze volksverzekeringen maken onderdeel uit van de IB-tarieven.

b. Werknemersverzekeringen:

- Werkloosheidswet (WW): de werkgever betaalt hiervoor een premie van 3% (lange duur) resp. 8% (korte duur). De uitkering is 70% van het salaris (gemaximeerd).
- Wet op de arbeidsongeschiktheid (WAO): de werkgever betaalt hiervoor een premie van ca. 7% per jaar. De uitkering bedraagt 70% van het salaris (gemaximeerd).

c. Overige sociale verzekeringen:

- Zorgverzekeringswet (Zvw): ook hiervoor betaalt de werkgever de premie van 7% over jaar (gemaximeerd). Zelfstandigen betalen de premie zelf, 5,7% (gemaximeerd).
- Hiernaast moet iedereen zich nog zelf een aansluiten bij een zorgverzekeringsmaatschappij. Deze premie bedraagt ca. € 1.500 per jaar.

Of een Vlaamse kunstenaar onder deze Nederlandse sociale verzekeringen valt, hangt af van de EU-toewijzingsregels die in onderdeel 3 besproken zijn. Zo ja, dan bestaat recht op de Nederlandse uitkeringen en verstrekkingen, maar moeten de werkgevers ook de premies betalen. Zo nee, dan geen Nederlandse rechten, maar ook geen premies.

Voorbeeld: de architectuurhistoricus uit 3.2 die in Mechelen woont en als werknemer bij een instituut in Rotterdam werkt, is verzekerd in Nederland. Dus bouwt hij Nederlandse rechten voor de volks- en werknemersverzekeringen en valt hij onder de Nederlandse zorgverzekering. Zijn werkgever betaalt daarvoor ca. 17 - 22% premies, echter wel tot een gemaximeerd inkomen.

Om goed gebruik te kunnen maken van de zorgverzekeringswet kan de architectuurhistoricus zich ook aansluiten bij een Vlaamse mutualiteit, die samenwerkt met de Nederlandse zorgverzekeringsmaatschappij. Dit kost geen extra premie.

7.8. Voorkoming van dubbele belasting in Vlaanderen (België)

Als een Vlaamse kunstenaar over zijn Nederlandse inkomen Nederlandse LB moet betalen, moet hij dat inkomen ook opgeven in zijn Belgische aangifte personenbelasting en wordt daarover Belgische belasting berekend. Maar vervolgens wordt vrijstelling van Belgische belasting verleend, waarbij wel iets bijbetaald zal moeten worden vanwege de progressie van de belastingtarieven. Het kan dan gaan om winst uit een vaste inrichting in Nederland (als onderneming of zelfstandige) en inkomsten uit een dienstbetrekking (als werknemer). Vlaamse artiesten (podiumkunstenaars) die zelfstandig optredens doen hoeven sinds 2007 geen Nederlandse LB meer te betalen, dus worden in België niet meer vrijgesteld.

De belastingvrijstelling werkt zoals besproken in 3.7, maar met dat verschil dat in Belgische aangifte personenbelasting het netto-inkomen moet worden vermeld, dus na aftrek van de Nederlandse ingehouden LB. En de vrijstelling werkt niet door naar de aanvullende gemeentebelasting, die wordt berekend over de personenbelasting vóór toepassing van de vrijstelling en daarmee normaal verschuldigd is.

7.9. BTW

De Nederlandse BTW kent een algemeen tarief van 21% en een verlaagd tarief van 9%. Onder dat verlaagde tarief vallen de vier categorieën diensten in 5.5 worden genoemd. Ook zijn er vrijstellingen, zoals in 5.3 genoemd, maar die zijn slechts weinig op kunstenaars van toepassing. De kleineondernemersregeling (KOR) is alleen van toepassing op in Nederland gevestigde ondernemers.

Leveringen van goederen en het verrichten van diensten door Vlaamse kunstenaars aan Nederlandse ondernemers met een BTW-nummer vallen onder de verleggingsregeling, zoals besproken in 5.7. Ook verkopen aan en digitale diensten voor Nederlandse particulieren worden in 5.7 besproken, maar Nederland hanteert wel een grens van € 100.000 verkopen om Nederlandse BTW te moeten afdragen. Voor digitale diensten is de grens wel € 10.000 omzet per jaar.

8. Tenslotte

Er zijn veel overeenkomsten tussen Vlaanderen en Nederland op het terrein van belastingen en sociale zekerheid en dat wordt veroorzaakt door het gezamenlijke (dubbel)belastingverdrag, de EU-Verordening inzake sociale verzekering en de EU-Richtlijn voor de BTW. Hierdoor worden Vlaamse kunstenaars in Nederland en Nederlandse kunstenaars in Vlaanderen meestal gelijk behandeld als hun collega's in het werkland.

Maar er zijn over de grens ook wel enkele verschillen, zoals:

- a. Vrijstelling van Nederlandse belasting voor Vlaamse artiesten, terwijl andersom Nederlandse artiesten wel Belgische bedrijfsvoorheffing betalen op hun Vlaamse optredens.
- b. Het verlaagde BTW-tarief bedraagt 6% in Vlaanderen (België) en 9% in Nederland. Omdat dit lage BTW-tarief geldt voor entreegelden voor culturele activiteiten, betekent het dat in Vlaanderen meer overblijft van die entreegelden.
- c. Nederland kent voor Vlaamse kunstenaars een directe vrijstelling van bronheffing op auteursrechten en andere royalty's, terwijl Nederlandse kunstenaars die in Vlaanderen moeten aanvragen.
- d. Vlaamse kunstenaars hebben nationaal een aanzienlijk lagere belasting op auteursrechten en andere royalty's, maar die werkt niet door naar Nederlandse kunstenaars met Vlaamse auteursrechten en andere royalty's.
- e. Nederlandse zelfstandige kunstenaars hebben twee forse aftrekposten met de zelfstandigenaftrek en MKB-winstvrijstelling, terwijl Belgische kunstenaars zonder Nederlandse vaste inrichting in eigen land aanzienlijk meer belasting betalen over de Nederlandse inkomsten.

Maar de uiteindelijke conclusie is dat over de grens werken prima mogelijk is voor Vlaamse en Nederlandse kunstenaars. Door de aparte regels, uitzonderingen en aanvragen voor vrijstellingen is het soms alleen wat administratieve rompslomp om alles correct te krijgen.

Disclaimer

De inhoud van deze gids is met grote zorg samengesteld. Echter, DutchCulture, noch de auteurs of andere organisaties genoemd in dit document kunnen verantwoordelijk worden gehouden voor de accuraatheid en volledigheid van de gegeven informatie. We accepteren tevens geen aansprakelijkheid voor het ongeautoriseerde gebruik van de gids of de inhoud hiervan. DutchCulture, de auteurs en andere organisaties genoemd in deze gids zijn niet verantwoordelijk voor enige directe of indirecte gevolgen van het gebruik van de gids.

